

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcı Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Türkiye'de 2006 yılında yürürlüğe giren 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun en önemli maddelerinden biri olan 21. maddeye göre tarımsal desteğe ayrılması gereken destek miktarı gayrisafı milli hasılanın (GSYH) %1'inden az olamaz. Buna karşılık Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın her yıl yayımladığı Bütçe Raporları, 2007'dan bu yana tarımsal desteğe ayrılan bütçenin GSYH'nin ortalama olarak %0,4'ü kadar gerçekleştiğini; Tarım Kanununun ilgili maddesinin ne planlamada ne de pratikte hiç uygulanmadığını ortaya koymaktadır.

Aynı şekilde destek ödemelerinin GSYH payları da düzenli bir şekilde düşük planlanmaktadır. 2007'de GSYH'nin %0,65'ine karşılık gelen tarımsal destek gerçekleşmesi yıllar içinde gerileyerek 2022'de GSYH'nin %0,3'üne; tarımsal destek ödemelerinin gerçekleşen bütçe payları da 2007'dan 2022'ye %2,72'den %1,4'e kadar düşmüştür. Tarımsal destekleme bütçesine 2021'de ayrılan 22 milyar lira (3,1 milyar dolar), 2022'de 39,2 milyar liraya (4,3 milyar dolar), 2023 bütçesinde ise 54 milyar liraya yükselmiştir. 2023 yılının destekler için planlanan bütçe payı ise %1,21, GSYH payı %0,29'dur.

Ancak TL cinsinden verilen tarım destekleri artmış görünse de (bir önceki yılın dolar kuru üzerinden hesaplandığında) dolar karşılığında önemli bir azalma söz konusudur. Tarımsal girdilerin hemen hepsinin dövizle dışarıdan alındığı; 2021'de %36,08 olan yıllık enflasyon oranının 2022'de Ekim ayı itibariyle %85,51'e yükseldiği gerçeğinden hareketle çiftçilerimizin pahalı girdilerle baş başa bırakıldığı aşikardır. Tarımsal destek programı için bütçeden ayrılan kaynak %440, çiftçinin üretmesi için gerekli girdilerin fiyatları %417 yükselmiştir.

Bu bağlamda;

1. Tarım Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 2006 yılından bu yana tarımsal destek için "GSYH'nin %1'inden az bir ödeme yapılamayacağı" şartına hiç uyulmamasının gerekçeleri nelerdir?
2. 2006'dan 2023 yılı sonuna kadar toplam GSYH'nin %1'i dikkate alındığında çiftçimize ödenmeyen destekleme ödemeleri toplam kaç TL'dir?